

Det kom in fler frågor än vi hann besvara under webinariet. Vi, Johanna Skinnari och Henrik Angerbrandt från Brå, har därför valt att besvara några av dem i efterhand så här. Andra frågor som kom in efter vår dragning besvarades i panelen respektive Skatteverkets dragning som du kan ta del av på den här sidan.

Vi vill börja granska personlig assistans och vill ha tips och hjälp att komma igång. // Jag arbetar med att utreda assistansbedrägerier i en kommun där de enskilda tecknar avtal med anordnare. Har ni tips kring utredning om detta? Vi jobbar med arbetstidslagen, bland annat. Bra att ni tittar på det. Andra exempel är att kontrollera om assistenterna bor på rimligt avstånd från brukarna och om assistansen förläggs på de tider som finns i beslutet. Rättvik underströk på seminariet vikten av att begära in och verifiera underlag, t ex för att kontrollera om det varit en vikarie som verkligen arbetat de dagar man begärt ersättning av kommunen för sjuklön. Se gärna filmen med Skatteverket där de presenterar sitt metodstöd med uppgifter kommuner kan begära in. Ta kontakt med oss på t.ex. johanna.skinnari@bra.se så kan vi försöka förmedla kontakter.

Har ni sett en högre omfattning av "oegentligheter" i större kommuner i förhållande till små? Enkäten visar också att ju större kommun, desto större andel har upptäckt felaktigheter. Närmare en tredjedel av storstäder och storstadsnära kommuner har upptäckt att något område som involverar företag eller föreningar har utsatts för felaktigheter det senaste året. Det är ett utslag av att större kommuner generellt har fler privata aktörer och fler valfrihetssystem, medan små kommuner kan sakna underlag för privata aktörer att etablera sig i någon större omfattning. Men också att större kommuner har mer resurser för kontroll och analys. Det kan ni läsa mer om på s. 60, tabell 3, i rapporten.

Dagens föredrag hålls i samarbete med Center mot Våldsbejakande Extremism. De ämnen som hittills tagits upp behandlar bland annat välfärdsbrott eller felaktigheter. Finns koppling till CVE's specifika verksamhet?

Ja, på så sätt att välfärdsbrott i vissa fall finansierar våldsbejakande extremism. Det har vi tidigare belyst i denna rapport, där ett av förslagen var att arbeta särskilt med att offentliga utbetalare arbetar vidare med att förebygga utbetalningar till denna grupp:

<https://bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2021-04-28-finansiering-av-terrorism.html?lang=sv>

För att sammanfatta kan man således förebygga finansiering av våldsbejakande extremism genom att förebygga felaktiga utbetalningar och välfärdsbrott, även om de flesta fall givetvis inte har koppling till den frågan. I välfärdsbrottsrapporten skriver vi också lite om villkor för föreningsbidrag som kan ha koppling till CVE:s område på s. 44-45.

Hur länge ska en aktör bedömas som "oseriös"? Kan ett förtroende återuppbyggas och isf hur? // Hur kan vi undvika att aktörer som har misskött sig men som har en önskan om att förbättra sitt arbete inte blir stämplade på obestämd tid? Finns stor risk för ryktesspridning och skilda tolkningar.

Välfördssystemet tycks bygga på att aktörer ska få chanser att läka sina brister, och inte ens när det gäller tillstånd får man beakta felaktigheter och brott som ligger många år tillbaka i tiden. Så formellt kan aktörerna nog enbart bedömas som oseriösa under en begränsad tid och om de inte byter ut personer i styrelsen etc. Att återuppbygga ett förtroende kan ju dock vara en annan fråga, och där är det troligen viktigt att kommunen eller regionen har möten och ställer tydliga krav på att företaget eller föreningen rättar till sina brister. Och att man följer upp att så har skett – det kan ju vara en trygghet för en aktör som vill bättra sig också, att få ett kvitto på att de uppfyller de krav som finns. Sedan beror det ju på hur stora brister och felaktigheter det handlar om, och hur stora delar av

verksamheten som är drabbad, givetvis. Tydlighet och dokumentation från kommunen eller regionens sida borde vara centralt för att minska risken för missförstånd och ryktesspridning.

Hur gör vi med rädslan hos kommuner och myndigheter av att fatta fel beslut gällande tillstånd mm? Den sökande kan ju alltid överklaga

Rädslan av att mötas av motåtgärder i form av överklagningar och stämningar från företagen tenderar att minska med erfarenhet av sådana processer. Att skaffa sig beredskap och ha stöd i organisationen kan också minska rädslan. Det kan påpekas att kommuner och regioner som har gjort ett grundligt arbete ofta får rätt i processer som drivs vidare.

Hur påverkas de anställda inom hemtjänst och personlig assistans av detta fusk?

Det har inte ingått i undersökningen, men med bland ärendena vi analyserat finns flera fall där de haft oacceptabla – i vissa fall otillåtna – arbetsvillkor. Så det är en risk, i synnerhet där man utför arbetet, men till exempel till en mycket lägre kostnad, genom lägre löner, eller att man återbetalar en del av sin lön. Till detta kommer fall där personalen arbetar längre arbetspass än tillåtet.